

AZ ISKOLAÉRETTSÉG HOSSZÚ TÁVÚ HATÁSAI

T-15

Munkácsy Balázs

Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: iskolaérettség; Máté-effektus; kognitív fejlődés

Széles körben elfogadott, hogy az iskolaérettség – azaz a gyerekek biológiai, szociális, érzelmi, nyelvi, kognitív és attitűdbeli fejlettsége az iskola megkezdésekor – meghatározza a későbbi tanulmányi sikerességet és más fontos serdülő- és felnőttkori mutatókat. Mégsem bővelkedünk olyan kutatásokban, amelyek kvantitatív módszerekkel kimutatnák az iskolaérettség hosszú távú hatásait. Ilyen alulkutatott lehetséges hatás például a Máté-effektus, miszerint a korlátlanul fejleszhető készségek esetében a jobb készségekkel rendelkező diákok előnye idővel halmozódik, míg a rosszabb képességűek egyre nagyobb hátrányba kerülnek. Az előadás célja az, hogy áttekintse az iskolaérettség hosszú távú hatásaival és a Máté-effektussal kapcsolatos hazai és nemzetközi irodalmat, és beazonosítson olyan kutatási kérdéseket, amelyek a kognitív fejlődés, a tanulmányi eredmények és más kimenetek kapcsolatát vizsgálják az iskolaérettséggel. Igaz, hogy a korlátos készségek konvergálnak, míg a korlátlanul fejleszhető készségek divergálnak, ahogy a gyerekek felnőnek? Hogyan viszonyul a korai szociális készségek előrejelző ereje a korai kognitív készségek előrejelző erejéhez a kognitív fejlődés és tanulmányi eredmények tekintetében? Milyen hatása van az iskolaérettségnek a korai munkapiaci kimenetekre? Az előadás kitér az iskolaérettség és az iskolakezdési életkor közötti bonyolult kapcsolatra is, és összekapcsolja a két, eddig főként külön vizsgált fogalomhoz kapcsolódó nemzetközi és magyar irodalmat. Végül arról lesz szó, hogy miként lehetne egy magyarországi longitudinális adatbázis, a Hungarian Educational Longitudinal Program adatai alapján megválaszolni az előadás során felvázolt kutatási kérdések egy részét. A javasolt kutatás célja, hogy gyarapítsa az iskolaérettség és az iskolakezdési kor hosszú távú hatásaival, illetve a Máté-effektussal kapcsolatos tudást, és ezzel közvetve segítse a döntéshozókat abban, hogy olyan iskolakezdési szabályozást hozzanak létre, amivel a lehető legjobban segítik a gyerekek fejlődését, javítják a várható tanulmányi eredményeiket, és megadják a szükséges alapot ahhoz, hogy sok évvel később, tanulmányaik végeztével a munkaerőpiaci kilátásaik is a lehető legjobbak legyenek.